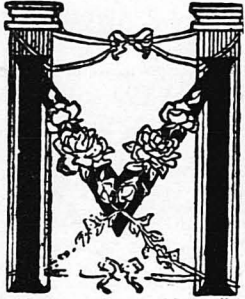

Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΤΩΝ ΙΠΠΟΤΩΝ

ΤΟΥ Κ. ΦΩΤΟΥ ΓΙΟΦΥΛΛΗ

Η ΖΩΗ ΚΑΙ Τ' ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΤΟΥ Γ. ΜΟΥΡΟΥΖΗ

(Η μόνη κહેντική βιογραφία του γενναίου Έλληνο πρίγκηπος)

Α΄.

ΕΣΑ από μία λαμπρή κ' εγγενική ατμόσφαιρα θρόνου ξεπροβάλλει πάντα και παρουσιάζεται στη μνήμη των παλαιότερων Αθηναίων η μορφή του Γεωργίου Μουρούζη. Η λαϊκή ψυχή δεν έξεχασεν ακόμα τη φυσιογνωμία του, αν κ' έχουν περάσει 26 δόξληρα χρόνια από το μυστηριώδη θάνατό του. Η μορφή του ζή ζωική με την αγγλή ενός Ιπποτικού Παλληκάρου, ενός άρχοντιού ήρωα, μα μαζί και θεοτρελλου άριστοκράτη... Τα χρόνια περνούν, ο Παλληκάρσιος εξαφανίζεται από την παλιά Αθήνα και η Αθήνα γίνεται μεγαλοπόλις και όμως οι Παλληκάρσιοι του Μουρούζη, δεμένοι με τα έξοχα παραδειγματα της εγγενείας της ψυχής του, μένουν δόξωντανοι και υποδειγματικοί μες στην ψυχή του λαού της πρωτεύουσής.

Από τόση σε τόση ανηλοφοροή και σήμερα οι Παλληκάρσιοι του Μουρούζη, τα καταληκτικά του κατορθώματα, τα θάματα της γενναιότητος και του θάρρους του, μαζί με τ' ανέκδοτα που δείχνουν τη φιλανθρωπία του και την εγγένεια της ψυχής του. Ο Μουρούζης ήταν το υποδειγμα του ανθρώπου που έννοει να ταπεινώσει τους ισχυρούς, να συντηρή κάθε περιφάνεια και από τ' άλλο μέρος να βοηθήσει τη δυστυχία όσων την είχε. Κι' αυτός έγινε ο γνήσιος Ιπποτικός. Γενναίος και σκληρότης απέναντι των ισχυρών και μεγαλοφροσύνη και άπλοτης ψυχής απέναντι των αδυνάτων. Ένας Ιππότης λοιπόν, άωματά καθιστερωμένος, ήταν και ο Γεώργιος Μουρούζης. Ο τελευταίος τύπος πραγματικού μεσαιωνικού Ιππότη που φάνηκε στην Ελλάδα. Ιππότης με όλη την μεσαιωνική αγριότητα και με όλο τον πλούτο της μεγαλοφροσύνης.

Μα πώς γεννήθηκε στην Ελλάδα ένας τέτοιος τύπος; Ένας Ιππότης μεσαιωνικός στα τέλη του 19ου αιώνος; Το πρώγμα φαίνεται με την πρώτη ματιά περίεργο. Μα αν σκεφθί κανείς την καταγωγή, την ανατροφή και το πρώτο περιβάλλον του Γ. Μουρούζη, δεν πρέπει να παραξενευθί. Η οικογένεια του ήταν άρχαιότατη Βυζαντινή κ' οι πρόγονοι του Γ. Μουρούζη ήταν ήγειμένοι στη Μολδοβλαχία, προηπονογοί, μεγάλοι διεκμηνείς στην Υψηλή Πύλη, στρατηγοί... Έπειτα η ανατροφή του στο σπίτι έγινε από έναν Μουρούζη και από μία Μαριουμάλινα. Από την έννοια δύο μεγάλων, εγγενών και γενναίων παιτιών. Και κατόπιν έσοπίδασε στρατιωτικά στο Βέλγιο και στη Γαλλία και το περιβάλλον της νεότητός του ήταν η ατμόσφαιρα των παλαιών Ιπποτικών Γάλλων αξιωματιών. Και όλα αυτά τα ένισχυαν ακόμη η λαμπρή οικογενειακή σχέση, η γνωριμία και η φιλία του με πρίγκηπας, βασιλείς και αυτοκράτορες... Έτσι, μ' όλο του το δικηο, ο Μουρούζης γρήγορα έγινε ένας Ιππότης γιομάτος με περιφάνεια, με έγωισμό και με αισθήματα γενναία και έλευθερα.

Όπως όμως είχε όρμια και γενναία αισθήματα, όπως ήταν στολισμένος με άνδρεια αφάνταστη και με σπάνια γενναυφροσύνη και φιλανθρωπία, έτσι είχε και τα έλαττώματά του. Το κυριώτερο από αυτά, ήταν το ποτό. Έπινε πολύ άτ' όλα τα οινόπνευματώδη και ήταν αδύνατος να συγκρατηθί από τον καθήφορο του αλκοολισμού. Και όταν έπινε, έκανε τις μεγαλύτερες τρέλλες του. Έδημιουργούσαν έπεισόδια, συμπλοκές, καταστροφές... Την έλλη μέρα μετανούσσε, μα ήταν πειά άργά... Έπειτα είχε σε κάποιες στιγμές μάν άδικαιολόγητη βιαιότητα, χωρίς νάου χυδαίος. Και με την βιαιότητα αυτή άδικούσε πολλές φορές άθλιους ανθρώπους. Μα τέτοια άδικήματα σπάνια έγινοντο. Τις πιο πολλές φορές, και έξωφρογισμένος και μεθυσμένος, ήταν δίκαιος. Δίκαιος με το Ιπποτικό μέτρο. Δηλαδή έπεικής στους

αδύνατους και ασήτερους στους δυνατούς.

Για τους λόγους αυτούς, ο Γεώργιος Μουρούζης έμεινε θροικός.

Δεν ήταν συνηθισμένος τύπος ο Μουρούζης. Άνδρας ψηλός, λεπτός, μ' επαθλητική φυσιογνωμία. Μελαχροινός. Με μαύρα ζσηρότατα μάτια, με μαύρα μαλλιά και με μεγάλα μαύρα μουστάκια, που ποτέ δεν έεξήθησαν το φαλάδι κουρέως. Τα μουστάκια αυτά, έως το θάνατο του Μουρούζη, διετήρησαν άθικτα την άκεραοτήτά τους κ' έστρίβοντο πάντα με μεγαλοφροσύνη!

Τα χέρια του ήταν όρμια, τα δάκτυλά του λεπτά κ' έδειχναν την καταγωγή του από πλούσια άκογένεια, που δεν έγνόρισε επί πολλούς αιώνας τη χειρονακτική έργασία. Έπειτα κ' η κνήσις του ήσαν κομψές κ' οι τρόποι του, τρόποι ενός τέλειου τζέντλεμαν. Γι' αυτό ήταν περιφρητος στα σαλιόνια, αν και αυτός... έζημιαιτείτο περισσότερο στις ταβέρνες.

Έγχεν έπιμελημένη ανατροφή, μα δεν είχε κάμει έπιστημονική σπουδή. Η μόρφωσις του ήταν κυριώς στρατιωτική. Μιλούσαν άια, και μερικώς έξενες γλώσσες, όπως τ' Γαλλικά, Ρωσικά και Άγγλικά.

Ήταν επίσης όρμιος. Άλλα και τοιμηρός και γενναίος σε άφάνταστο σημείο. Έγχεν άκόμα μεγάλην ικανότητα στο να χειρίζεται τα όπλα. Η τέχνη του στην ξιφομαχία ήταν άφάνταστη. Το πιστόλι το μετεχειριζέτο με θαυμαστή άσφάλεια. Ήταν μοναδικός σκοπευτής. Και τέλος, παρούλληλα και μαζί με όλα αυτά τα προσόντα, είχε και χούμα, άθρονο χούμα! Η οικογένεια του είχε πλούτη μεθόδη για την εποχή εκείνη και για την τότε Έλληνική κοινωνία.

Ο Γεώργιος Μουρούζης γεννήθηκε στην Αθήνα το 1863, δηλαδή από 70 άρειώως χρονών και σκοτώθηκε στο Παρίσι το 1907, σε ήλικα 44 χρονών. Τον δολούσανταν με μυστηριώδη τρόπο... Έτσι η ζωή του κ' η δράσις του περιόρισθη σε λίγα σχετικά χρόνια. Μα ο Μουρούζης έζησε ζωή σπουδαυομένη. Γιουάτη δούσι, γιομάτη κινήσιος, γιομάτη έπεισόδια...

Η οικογένεια του Μουρούζη είχε άρχαιότατη Βυζαντινή. Από κείνες τις Έλληνικές άκογένειες που είχαν άκμάσει στο Φανάρι και επί Βυζαντινής Αυτοκρατορίας και επί Τουρκοκρατίας.

Οι Μουρούζηδες ανέδειξαν μέσα στους αιώνες έξαιρετικές φυσιογνωμίες: Ήγειόνας, Μεγάλους Διεκμηνείς, προηπονογοίς κλπ. κλπ.

Μέσα σ' ένα περιβάλλον γιομάτο από τόσις οικογενειακή άναμνήσιες ανατάριξε ο Γεώργιος Μουρούζης. Μα είχε και μεγάλη άνεια ή ανατροφή του, γιατί η οικογένεια του ήταν πλουσιότατη. Τιποτε δεν του έλειπε. Κάθε ιδιότητα του, κάθε παραξενιά του, κάθε θέληση του ικανοποιούντο. Για τους λόγους αυτούς, ο άρχος Μουρούζης ήταν από πολύ μικρός έγωιστής, πεισματάρης, περιφρανος και ομοφροκίνδινος. Έξσημιασε μεγάλη ιδέα για τον έαυτό του. Ο έγωισμός του γίνηκε ίππετρονομικός και ο χωριχτήρας του έπαιωνε τη μορφή που θα κυριούχοις στην κατόπα ζωή του. Ο μικρός Γεώργιος έδειχνεν από τότε τί θα έγινέτο.

Τα πρώτα του παιδικά χρόνια τάχισσε επί σπύια των Μουρούζηδων και των Μαριουμαλιών, συναστροφόμενες την καλύτερη κοινωνία της Αθήνας των πρώτων χρόνων της βασιλείας του Γεωργίου Α΄. Όχι μόνον δε επί καλύτερα σπύια ο Μουρούζης είχε φίλους και γνωριμούς, αλλά και στο παλάτι. Τους γιοιούς του βασιλέως Γεωργίου τους γνώρισε από μικρούς και πολλές φορές τους έκανε παρέα. Μα και η μητέρα του και οι άλλοι συγγενείς του είχαν διδάξει από πολύ μικρό τον νεαρό Μουρούζη πως και αυτός ήταν ένας πρίγκηπας. άφού οι πρόγονοι του ήταν ήγειμένοι.

Και πολλές φορές, όταν οι φίλοι του άκούγαν ότι ο Γεώργιος είχε φίλιες με πρίγκηπας και έμειναν έλληκτικοι, έκείνος έλεγε με άφέλεια και

Ο Γ. Μουρούζης, όταν ήταν Γάλλος αξιωματικός στην Άλγερια.

πρωτόταγμα :

—Μα και γώ πριγκίπας είμαι !

Ο πατέρας του Μουρούζη πέθανε όταν ακόμα ο Γεώργιος ήταν μικρός. Έτσι η μητέρα του εφρόντιζε πιο πολύ για την ανατροφή του. Και επειδή ήταν μεροληπική κ' έζητην γυναίκα, από πολύ νεώρες ένοιωσε τον χαρακτήρα του γιου της. Ξατάλαβε λοιπόν πως ο χαρακτήρας του Γιώργου της δεν εσυμβιβάζεται με άλλο τίποτε, παρά με τη ζωή και με τη δράση ενός αξιοκρατικού. Και γι' αυτό προώριζε το παιδί της για το στρατιωτικό στάδιο.

Η ζωηρότης και η τρέλλες του νεαρού Μουρούζη δεν περιγράφονται. Όσοι συναρμολόγησαν τον έβλεπε να προσπαθούν να κάμουν το σπουδαίο, τους έδεχνε αλύπητα ! "Όσοι του έκαναν τον πάλληκα, τους έκολούθεσαν άμισως να παλαίων !... Και έπερτε ξύλο αλύπητο ; Μόνον τους δειλούς, τους αδύνατους και τους πτωχούς δεν τους έπείραζε.

Πολύ συχνά ο μικρός Μουρούζης έδημιουργούσεν έπεισόδια, που έβγαζαν σε υπελάδες την μητέρα του. Έχτυπούταν με όλα τα παιδιά των καλών οικογενειών και δεν ένοιούσε να σταθή ήσυχος ούτε και μέρα ! Αυτό έφρανε τη μητέρα του σε δύσκολη θέση. Τι να τον έκανε παιά τον Γιώργο ;

Τέλος όμως έβγαλε σ' ενέργεια το σχέδιον που είχε συλλάβει : Απομάκρυνε να στείλη τον γιό του έξωτεριζά να σπουδάση στρατιωτικά. Του έλεγε την απόφασί της κ' έκείνος με χαρά την έδέχθη. Έτσι ο Γιώργος πήγε πρώτα στο Βέλγιο και εισήχθη στην εκεί Στρατιωτική Σχολή.

Στη Στρατιωτική Σχολή Βελγίου ο νεαρός Μουρούζης γρήγορα διεκρίθη. Έδειξε σπουδαία στρατιωτικά προσόντα : Χαρακτήρα άκακτον, άντοχή, δημιουργική ξηριάδα, και πρό πάντων γενναίότητα και ήπιουσιών. Σε μικρό διάστημα απόκτησε την σπουδαιότητα την εκτίμησι και τον καθήγητών της Σχολής και των σημαίων του.

Μα μόλις γνωσθήκε καλά ο Μουρούζης με όλους μέσα στη Σχολή, άρχισε κ' εκεί τις τρέλλες και τις άταξίες του. Μια μέρα κάποιος σημαθητής τον έδειξε πως δεν τον λογαριάζει.

—Και τί είσαι σū ; του έλεπ.

—Είμαι ο Μουρούζης.

—Πφ ! Και γιατί κάνεις τό σπουδαίο ;..

Τότε ο Μουρούζης άναψε κ' έφώναξεν άγρια :

— Είμαι πριγκίπας και δέχνομ !

Και άμέσως άρπαξε τον σημαθητή του και τον άρρισε στις γροθιές και στις κλωτσιές, όσο του τόν έβγασε στο ξύλο !..

Μα δεν ήταν αυτό το μόνο έπεισόδιο που δημιούργησεν ο Μουρούζης μέσα στη Στρατιωτική Σχολή του Βελγίου. Συνα κ' έδρανε το με σημαθητής του ή έπαζε δι,τι έφωσεν εντός του... Μια μέρα όμως συνέβη κ' ένα άλλο έπεισόδιον. Ο νεαρός Μουρούζης, που ήτο μόλις 17—18 ετών, εσκόπευε θαυμασία. Μα αυτό, μαζί με τις άλλες εγωπάθειές του, τον έκανε πιο πολύ εγωστή. Τόσο που δεν τολμούσε κανένας να του πη ότι δεν εινε απαραίμιλλος σκοπευτής. Ένας όμως σημαθητής του, μια μέρα, θέλησε να τον πειράξη, και τού έλεε μπρός στους άλλους :

—Μη νομίζεις παιά ότι είσαι κάτι σπουδαίο στη σκοποβολή... Έ, σκουπείς καλόντισια, βέβαια, μα είσαι και πολύ εγωιστής...

Ο Μουρούζης, όταν άκουσε τα λόγια αυτά, έπειράχθηκε. Έκόνταξε γύρω του και στο βάθος της αιδούσης παρατήρησε τα κρεμασμένα πηλίκια των σημαθητών του.

—Δεν μου λές, ποιά εινε το κατέλλο σου ; ερώτησεν άτότιστα τον σημαθητήν του.

—Νά ! Αυτό το τρίτο, στη σειρά, δεξιά.

—Λοιπόά ! είπεν ο Μουρούζης.

Και άμέσως έβγαλε το πιστόλι του.

—Τι θιά κάμεις ; είπαν οι σημαθηταί του.

—Θά σκοπεύσω το κατέλλο αϊτού του ήλιθιου και θα το έπιτύχω στο στόμα.

Και χωρίς άργοποσίαν έπροβόλησε ! Η Σχολή έννοετο ότι άνεστατώθη... Μα ο Μουρούζης έσπευσε να ξεκρεμάση το πηλίκιον.

—Ίδού, βρε Ψόν ! έφώναζε, και το πέταξε προς τον σημαθητήν του που ήβήλεσε να τον πειράξη.

Πραγματικά το πηλίκιον ήταν τραπημένο με τη σφαίρα ακριβώς εκεί που ήταν το στόμα !

Η έπιτυχία όμως αυτή έπληξε μικρή για τον Μουρούζη. Το προσωπικό της Σχολής άνεστατώθη. Έγινε γνωστόν τί συνέβη και ο Μουρούζης έτιμωρήθη άδύτηρά.

Έξαμεν ακόμα μερικές τρέλλες ο Μουρούζης στη Σχολή του Βελγίου. Έξαναυροβόλησε μέσα στο θάλαμο, κ' έδειρε και άλλους δυο σημαθητές του...

Τέλος πάντων, η Σχολή έλαβεν άδύτηρά μέτρα εναντίον του και ύπαν ήμέραν τον απέβαλαν.

Όταν ο Μουρούζης απέβλήθη από την Στρατιωτική Σχολή του Βελγίου, έφυγε για το Παρίσι. Και εκεί έπειδή είχε ισχυρούς φίλους της οικογενείας του, γρήγορα εισήχθη σε Γαλλική Στρατιωτική Σχολή και έτελείωσε τις στρατιωτικές του σπουδές.

Βέβαια και στη Γαλλική Στρατιωτική Σχολή έκανε άταξίες. Μα τα στρατιωτικά του προτερήματα, η ξηριάδα του και η γενναίότης του ήσαν τόσο αξιοπαρατήρητα, ώστε εσκέπαζαν τις νεανικές τρέλλες του. Και έτσι, όταν έτελείωσε τις σπουδές του, είχε πειά την ζωηρότερη εκτίμησι των γνωσθίων του αξιοματιζών και των καθηγητόν του.

Αφού έσυντήρησεν έτσι τη στρατιωτική του μόρφωσι ο Μουρούζης, σκόπευε πως να βοηθ στο στρατιωτικό στάδιο περιπέτειες και φηροζίνοντες άποστολές. Στο στρατό της Γαλλίας της τρίτης Δημοκρατίας η έπιηρεία ήταν πολύ ύαλή. Ο Μουρούζης διαφύσσε κινδύνους, μάχες, περιπέτειες, φηταίβους !.. Έξήτησε λοιπόν να μάθη πού θα τα βοηθ αυτά. Έφραξε, τα έπιδίωξε και τέλος για να τα έπιτύχη κατέταχθη στη Γαλλική πύλαγα των Ξένων κ' έφηνεν από το Παρίσι για την Άλγερίαν...

Έκει πειά ήταν ελέςθερος να δημιουργή κινδυνώδεις περιπέτειες, έπεισόδια με τους Άλγερίνους, σηματιζούς και φασαφές... Ο εδ'έπατος χαρακτήρας του και η φησιή άγριότης των κατοίκων της Άλγερίας τού έδιναν άφορμές σε καθμερινά έπεισόδια...

Έκείνη την εποχή οι Άλγερίνοι είχαν έπαναστατήσει στο Τουμπουζιάκ κατά της Γαλλίας και έστάλην εκεί Γαλλικός στρατός για να τους έποτάξη πάλιν. Έπήγε λοιπόν στο Τουμπουζιάκ κ' ο Μουρούζης κ' ένα λόχο της Λεγεώνας των Ξένων. Έκει έλαβε ο νέος Έλληνα αξιοματιζός το πρώτο βάπτισμα του πηρός σε άγριότητες μάχες με τους ήθαγενείς. Έδειξε δε έξαιρετικήν γενναίότητα και τόλην. Μα και σε σερνά συγχροσίσων λατόων διεκρίθη για την ήρωϊσμον και την όρητιζοτήτά του. Οι Γάλλοι αξιοματιζοί

τον εθαμαζαν. Γρήγορα έγινε το εϊδολό τους...

—Αυτό εινε πάλληκαρι, θηριό, λεοντάρι ! έλεγαν.

Όστόσο ο Γάλλος στρατηγός, που διηθήνε τον άγώνα κατά των ήθαγενών, εσυμβούλευσε τον Μουρούζη να μη εκτίθηται πολύ.

—Αυτό που κάνετε, κέρτε Μουρούζη, τού έλεγε, δεν εινε σωστό. Πρέπει να δρά κάθε αξιοματιζός όπον εινε η θέσις του και να μη εκτίθηται στην πρώτη γρημιά. Καλή η γενναίότης, μα η τακτική του στρατού άπαιτεί να προμύλάσσονται οι αξιοματιζοί όσο μπορούν...

Άλλ' ο Μουρούζης δεν τ' άκουγεν αυτά. Έβγαίνεν έξωτός, γορής να εινε εκεί η θέσις του και έδιδε πρώτος το παράδειγμα της πηλληκαρίας στους στρατιώτες του. Πολλές φορές μάλιστα έπαινε και άρχαυώτους με τα χείρια του !

Στο τέλος οι Γάλλοι έννοησαν και ήπέταξαν τους Άλγερίνους. Τότε έπιήθη και μ' έπσημο τρόπο η άνδρεία του Μουρούζη. Τού έδόθη Γαλλικό παράσημο και τον έπολοθέτησαν ως έπιτελεσίτην ενός σιντάγματος της Λεγεώνας των Ξένων.

Συγχρονος έγινε στο Τουμπουζιάκ προς τιμήν του Μουρούζη και μια στρατιωτική έορτή. Σ' αυτή ο στρατηγός των Γαλλικών δυνάμεων της Άλγερίας, ένόπιον όλων των αξιοματιζών της Λεγεώνας, έφώνησε λόγον για την άνδρεία του Μουρούζη κ' έξέφρασε τον θαυμασίον και την είνουσιόνη της Γαλλίας στον Έλληνα αξιοματιζό. Κατόπιν δε από τον λόγο του παρέδωσε στο Μουρούζη το παράσημο που είχε προσφέρει η Γαλλική Κυβέρησις.

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ : Η συνέχεια.